

Ministrės Pirmininkės Ingridos Šimonytės kalba 2022 m. Lietuvos mokslų premijų įteikimo ceremonijoje

Gerbiamieji, nuoširdžiai džiaugiuosi galėdama pasveikinti garbius mokslo premijų teikimo šventės dalyvius. Labai gerai prisimenu praėjusius metus, kai buvome susirinkę ta pačia proga. Buvo ką tik prasidėjusi beprotiška, žiauri, nežmoniška Rusijos invazija į Ukrainą. Tuo metu buvome tarsi įmesti į naują realiją, nors ir žinojome, kad karas vyksta ne pirmą dieną, ne pirmus metus, bet buvome priblokšti ir, tiesą sakant, nelabai žinojome, kokioje realybėje gyvename ir gyvensime. Metai praėjo, Ukraina stovi nenugalėta, kaunasi už savo laisvę, savo orumą, savo tautinę tapatybę, kartu ir už visas tas vertybes, kurias įkūnija Europos idėja. Ir šis karas, kuris toliau bando niokoti Ukrainą, atskleidžia, kad mokslo pasiekimai, deja, gali būti panaudoti ir destruktijai, nors įsitikinome, kad savo galia įtikėję politikai neretai atideda į šalį ne tik sveiką protą, bet ir faktais grįstą mąstymą apskritai. Tačiau tai turėtų tik dar labiau sustiprinti mūsų drąsą būti mokslo, kuris padeda geriau suprasti pasaulį ir save, pusėje. Net tada, kai mokslas kelia nepatogius klausimus ar griaua tuos vaizdinius, prie kurių buvome įpratę.

Gyvename pasaulyje, kuriame daug trikdančių iššūkių, tenka spręsti problemas, kurios neturi paprastų atsakymų. Mokslo žmonės tampa vis svarbesne atrama, padeda susiorientuoti audringoje informacijos jūroje, atskirti faktus nuo pamėklių, išžvelgti galimybes ten, kur matėme tik iššūkius.

Šiandien mokslo bendruomenė turi itin svarbią socialinę misiją – ginti mus visus nuo pagundos nemąstyti, slysti įvaizdžių paviršiumi, taip pat nuo įvairių sąmokslų teorijų, kurios minta mūsų baimėmis. Suprantu: jei norime, kad mokslas galėtų įgyvendinti šią misiją, turime kurti mokslinei kūrybai, diskusijoms, fundamentaliems tyrimams palankią aplinką, skirti tam pakankamas investicijas. Tai esame įsipareigoję Vyriausybės programoje, kaip ir siekti, kad Lietuva taptų talentų traukos centru, kad su kitais konkuruotume ne pigumu, bet protu, inovacijomis ir kūrybiškumu.

Džiaugiuosi, kad mokslo premijos mums leidžia pasidžiaugti tuo, kas jau sukurta, talentingais įvairių mokslo sričių atstovais. Svarbu, kad šiemet laureatai atstovauja ne tik gamtos, technologijų, bet ir socialiniams, humanitariniams mokslams, o apdovanojimus

pelnę darbai aktualizuojami ir toliau. Puikiai visi suprantame, kad mokslas nėra baigtinis procesas, bet nuolatine kūryba, kurioje svarbu, jog visos mokslo šakos turėtų galimybę kerotis, plėstis ir brandinti vaisius.

Lietuvos mokslo premijos yra ir pagarbos išraiška bei įvertinimas, ir siekis kurti kuo geresnes sąlygas mokslinei bendruomenei stiprėti ir produktyviai dirbti. Kartu tai investicija į visos visuomenės ateitį. Nei kultūra, nei verslas ar politika negali kokybiškai veikti be mokslo pasaulio, kuris rodo kryptį, siūlo sprendimus ir perkuria esamas sistemas.

Dar kartą noriu pasidžiaugti galimybe kreiptis į garbingą, išmincingą draugiją ir palinkėti visiems mokslininkams, šių metų Lietuvos mokslo premijų laureatams, neblėtančio tikėjimo, kad viskas įmanoma, didžiulio smalsulio, nuostabos ir noro eiti į priekį bei vestis mus visus iš paskos. Ačiū Jums už tai, ką darote. Šie apdovanojimai – dar vienas įrodymas, kad tai darote ypač gerai. •

Tekstą pateikė Vyriausybės komunikacijos departamento Ryšių su visuomene ir žiniasklaida skyrius

LMA prezidento ir prezidiumo veikla

Metų pradžioje Lietuvos mokslų akademijos (LMA) prezidentas Jūras Banys aktyviai dalyvavo posėdžiuose, susitikimuose, renginiuose, daug dėmesio buvo skirta tarptautiniams ryšiams stiprinti.

Vasario 2–8 d. LR švietimo, mokslo ir sporto viceministro Gintauto Jakšto vadovaujama Lietuvos mokslininkų delegacija, kurioje buvo net keturi akademikai – J. Banys, LMA viceprezidentas Zenonas Dabkevičius, Vilniaus universiteto mokslininkai Virginijus Šikšnys ir Romas Baronas, lankėsi Taivane, kur susipažino su šios šalies mokslo ir studijų institucijų veikla, pristatė Lietuvos mokslininkų pasiekimus, aptarė galimybes glaudžiau bendradarbiauti ir aktyvinti mokslinius mainus.

Įvyko keli susitikimai su užsienio šalių ambasadoriais: J. Banys kartu su LMA Humanitarinių ir socialinių mokslų skyriaus pirmininku Vytautu Nekrošiumi susitiko su nepaprastą ir įgaliotą Izraelio ambasadorę Lietuvoje J. E. p. Hadasa Vitenberg Silverštain (Hadas Wittenberg Silverstein) 2023 m. spalio 10–11 d. vyksiančios tarptautinės konferencijos „Vilniaus žydų intelektualinis paveldas“ klausimams aptarti (01-16), kartu su Jungtinių Amerikos Valstijų nepaprastuoju ir įgaliotuoju ambasadoriumi J. E. p. Robertu S. Gilchristu (Robert S. Gilchrist) ir Baltijos regiono aplinkos, mokslo, technologijų ir sveikatos pareigūne Andrija Kei Svanson Lindgren (Andrea Kay Swanson Lindgren) pasidalijo mintimis apie bendradarbiavimo galimybes, Lietuvos paramą Ukrainos mokslininkams ir kt. (03-23). LMA prezidentas Vokietijos, JAV, Japonijos, Nyderlandų, Izraelio ambasadų, Europos Komisijos atstovybės Lietuvoje ir Lietuvos žydų (litvakų) bendruomenės kvietimu dalyvavo Tarptautinei Holokausto aukų atminimo dienai skirtame renginyje (01-27), nepaprastą ir įgaliotą Japonijos ambasadoriaus Lietuvoje J. E. p. Ozaki Tetsu ir jo žmonos kvietimu – Jo Didenybės Japonijos imperatoriaus gimtadienio minėjime (03-01). J. Banys ir Z. Dabkevičius pristatė LMA ir Lietuvos mokslo bei studijų institucijų veiklą LMA viešėjusiems Vokietijos mokslinių tyrimų

Iš kairės: Jungtinių Amerikos Valstijų nepaprastasis ir įgaliotasis ambasadorius J. E. p. Robertas S. Gilchristas (Robert S. Gilchrist) ir LMA prezidentas Jūras Banys. 2023 03 23.

fondo tarptautinių ryšių direktoriui dr. Jėrnui Achterbergui (Jörn Achterberg), programų pareigūnei tarptautiniams ryšiams dr. Aninai Loterman (Annina Lottermann) ir Rytų Europos ir tarptautinių studijų centro administracijos direktoriui dr. Kristianui Šaichui (Christian Schaich) (02-14).

J. Banys dalyvavo nuotoliniuose LR Seimo švietimo ir mokslo komiteto posėdžiuose, kuriuose buvo aptarti aktualiausi klausimai su LR švietimo, mokslo ir sporto ministre Jurgita Šiugždinienė, svarstyta dėl Reglamentuojamų profesinių kvalifikacijų pripažinimo įstatymo, Sporto įstatymo ir kitų įstatymų pakeitimų bei papildymų, biurokratijos švietimo sistemoje, Lietuvos mokslo tarybos primininko paskyrimo, pristatyti socialinės dimensijos plėtros prioritetai, rengiantis įgyvendinti Mokslo ir studijų įstatymo pakeitimus, Valstybės kontrolės ataskaitos dėl mokymosi visą gyvenimą, Lietuvos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano rodiklių pasiekimo ir kt. (01-11, 03-08, 03-15, 03-22). LMA prezidentas gyvai ir nuotoliu taip pat dalyvavo LR Seimo Ateities komiteto posėdžiuose, kuriuose buvo pristatyti Valstybės pažangos strategijos „Lietuva 2050“ rengimo tarpiniai rezultatai, svarstyta

dėl Nacionalinės kvantinių technologijų programos ir Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo poveikio moksliniams tyrimams ir eksperimentinei plėtrai (03-17, 03-24). J. Banys buvo kviečiamas į tarpinstitucinį pasitarimą, kurio metu Valstybės pažangos strategijos „Lietuva 2050“ komanda pristatė pirminį Lietuvos vizijos ir strateginių ambicijų dokumentą (01-10), 2023 m. sausio mėn. LR Seimo sudarytos darbo grupės Lietuvos mokslo, technologijų ir inovacijų ilgalaikės politikos vystymosi kryptims nustatyti posėdį (01-17), 2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos investicinių prioritetų uždavinių, skirtų investicijoms į mokslinius tyrimus ir studijas, valdymo komiteto posėdžius (01-25, 03-01), Laikinosios Seimo ir akademinės bendruomenės bendradarbiavimo grupės susitikimą tema „Mokslo vertinimo pokyčiai“ (01-25), Lietuvos mokslo tarybos mokslinių tyrimų infrastruktūrų komisijos posėdį (03-03).

Sausio 26 d. J. Banys Lietuvos nacionalinėje filharmonijoje buvo iškilmingai apdovanotas Šv. Kristoforo statulėle už nuopelnus mokslui ir jo sklaidai.

LMA prezidentas tarė sveikinimo žodį LMA vykusiuose Valstybinės lietuvių kalbos komisijos apdovanojimuose už lietuvių kalbos puoselėjimą

(02-28) ir 11-ojoje jaunųjų mokslininkų konferencijoje „Fizinių ir technologijos mokslų tarpdalykiniai tyrimai“ (03-23). Dalyvavo Visorių informacinių technologijų parko naujo pastato atidarymo ceremonijoje (01-19), iškilmingame Fizinių ir technologijos mokslų centro (FTMC) mokslo tarybos posėdyje, skirtame FTMC direktoriaus prof. Gintaro Valušo jubiliejui (02-23), susitikime su į Lietuvą atvykusiais LMA užsienio nariais filosofais prof. Algiu Mickūnu ir prof. Reinu Raudu (Rein Raud) (02-27), 2022 metų Lietuvos mokslo premijos laureatų diplomų teikimo iškilmėse (03-02).

J. Banys skyrė dėmesio ir tarptautiniams renginiams. Sausio 24 d. įsitraukė į nuotolinį Tarptautinės mokslo tarybos (ISC) Europos valdymo grupės posėdį, kovo 20–22 d. – ISC ir Europos mokslų akademijų federacijos (ALLEA) organizuotą konferenciją „Vieneri karo Ukrainoje metai: poveikio mokslo sektoriui tyrimas ir iniciatyvų rėmimas“. Dėl Rusijos pradėto karo buvo sugriauti Ukrainos mokslo institutai, universitetai, daliai mokslininkų teko emigruoti. Konferencijoje informuota, kad Ukrainos švietimo ir mokslo ministerijos duomenimis, 27 proc. iš Ukrainos išvykusių mokslininkų įsikūrė Lenkijoje, 22 proc. – Vokietijoje. Lietuvą pasirinko apie 1,6 proc. nuo karo bėgusių Ukrainos mokslininkų ir tai yra daugiau nei rinkosi Daniją, Norvegiją, Švediją, Suomiją, Latviją ar Estiją. Konferencijos metu emigravę mokslininkai dalijosi savo patirtimis ir planais karui pasibaigus, buvo aptarti galimi finansavimo modeliai Ukrainos mokslininkams remti, mokslo infrastruktūrai atkurti. •

Parengė Evelina Baronienė,

LMA prezidento vyriausioji referentė

•••
Pirmąjį 2023 m. ketvirtį LMA prezidiumas posėdžiavo septynis kartus. Kaip įprasta, pirmuose LMA prezidiumo posėdžiuose buvo įvertintos 2022 m. LMA mokslų skyrių ir padalinių, LMA Jaunosios akademijos, LMA fondų, ES struktūrinių fondų paramos projektų valdymo grupės, LMA Vrublevskių bibliotekos veiklos ataskaitos bei patvirtinti 2023 m. darbo planai bei svarstyta nemažai klausimų, susijusių su LMA veikla.

LMA užsienio nariai Lietuvos mokslų akademijoje. Iš kairės: LMA prezidentas Jūras Banys, LMA užsienio nariai prof. Rein Raudas (Rein Raud) ir prof. Algis Mickūnas, LMA Humanitarinių ir socialinių mokslų skyriaus pirmininkas Vytautas Nekrošius. 2023 02 27.

Valstybinės lietuvių kalbos komisijos apdovanojimai už lietuvių kalbos puoselėjimą. Renginio dalyviai klausosi „Baltų varnų“ pasirodymo. 2023 02 28.

Sausio 10 d., atsižvelgiant į Lietuvos imunologų draugijos prašymą, LMA prezidiumas davė leidimą įregistruoti Lietuvos imunologų draugiją Lietuvos mokslų akademijos buveinės adresu, pritarė Smurto ir priekabiavimo prevencijos politikos, kuri nustato šios politikos principų įgyvendinimą biudžetinėje įstaigoje Lietuvos mokslų akademijoje, nuostatomis bei vykdymo priežiūros tvarkai, taip pat pritarė LMA narystei Tarptautinėje

mokslų akademijų asociacijoje (*Union Académique Internationale*).

LMA prezidiumo posėdžiuose (sausio, vasario, kovo mėn.) priimti nutarimai apdovanojami keletą akademikų bei Lietuvos nacionalinį muziejų Lietuvos mokslų akademijos atminimo medaliais.

Vasario 21 d. buvo patvirtinti LMA 2022 m. vardinių premijų – Justino Marcinkevičiaus (literatūrologija), Povilo Brazdžiūno (eksperimentinė fizika), Jono Kubiliaus (matematika), Tado Ivanausko (gamtosauga), Juozo

Lazausko (augalininkystė, augalų selekcija) – konkursų nugalėtojai, taip pat patvirtinti konkursų komisijos sprendimai skirti 2022 m. premijas 10-čiai Jaunųjų mokslininkų ir doktorantų mokslinių darbų konkursų nugalėtojų, įteikti penkis LMA pagyrimo raštus konkurso dalyviams bei skirti 2022 m. premijas 14-ai LMA Aukštųjų mokyklų studentų mokslinių darbų konkurso nugalėtojų ir įteikti du LMA pagyrimo raštus konkurso dalyviams.

Kovo 7 d. LMA prezidiumo nariams buvo pristatyta 2023 m. balandžio 4 d. ataskaitinio ir rinkiminio LMA narių visuotinio susirinkimo darbotvarkė. Svarbiausi klausimai – LMA premijų laureatų apdovanojimai, LMA 2022 metų veiklos ataskaitos pristatymas ir tvirtinimas bei kandidatų į LMA tikruosius ir užsienio narius

pristatymas ir rinkimai. Darbotvarkė patvirtinta bendru sutarimu.

Posėdyje taip pat buvo patikslinti LMA vardinių premijų bei LMA Jaunųjų mokslininkų ir doktorantų konkursų nuostatai. Praėjusiais metais nutarta nuo 2023 m. Aukštųjų mokyklų studentų mokslinių darbų konkursą pavesti vykdyti Jaunajai akademijai. Organizacinio skyriaus vadovas dr. Andrius Bernotas informavo, kad 2023 m. vasario 7 d. trijose Baltijos šalyse prasidėjo paraiškų dalyvauti tarptautinėje „L'Oréal“–UNESCO konkurso „Moterims mokslė“ Baltijos jaunųjų talentų apdovanojimų programoje priėmimas ir pristatė komisiją Lietuvos mokslininkų pateiktoms paraiškoms vertinti, kuri buvo patvirtinta kitame LMA prezidiumo posėdyje.

Kovo 21 d. LMA prezidiumas pritarė 2022 m. LMA veiklos ataskaitai, pristatomai tvirtinti 2023 m. balandžio 4 d. ataskaitiniam ir rinkiminiam LMA narių visuotiniam susirinkimui. Taip pat buvo patikslinti LMA Aukštųjų mokyklų studentų geriausių mokslinių darbų konkurso nuostatai ir paraiškų vertinimo suvestinė bei nutarta skelbti 2023 m. Lietuvos Respublikos Prezidentų Antano Smetonos, Aleksandro Stulginskio, Kazio Griniaus, Jono Žemaičio ir Algirdo Brazausko vardinių stipendijų konkursą. Kovo 28 d. LMA prezidiumo posėdyje buvo pateiktos akad. Aivaro Kareivos ir akad. Vytauto Ostaševičiaus kandidatūros apdovanojami valstybės ordinais. •

*Parengė Lyda Milošienė,
LMA vyriausioji referentė*

RENGINIAI – KONFERENCIJOS – AKADEMINIAI SKAITYMAI

Misija: mokslo ir verslo bendradarbiavimas

Sausio 18 d. Nacionalinis maisto ūkio klasteris (NMŪK) kartu su LMA ŽŪMMS Maisto mokslų sekcija, Inovacijų agentūra, Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centru (LAMMC) bei Lietuvos biotechnologų asociacija (LBTA) organizavo renginį, skirtą mokslo ir verslo bendradarbiavimui skatinti bei propaguoti, taip pat aptarti Gyvybės mokslų sektoriaus kelrodį ir startuojančias misijas, maisto mokslo ir technologijų srities inovacijų plėtrą. Jame dalyvavo 33 mokslo, verslo ir Inovacijų agentūros atstovai.

Valstybės inovacijų ekosistema skatina Lietuvos įmonių technologinį atsinaujinimą ir persiorientavimą į inovatyvių prekių ir paslaugų gamybą bei eksportą. Labai svarbus yra gyvybės mokslų sektorius, kurio veikla turėtų prasidėti nuo biologijos, žemės ūkio, maisto, biochemijos ir tęstis. Maistas yra raktas į visuomenės ilgaamžiškumą.

Gyvybės mokslų sektoriaus kelrodį pristatė Inovacijų agentūros Sumanios specializacijos skyriaus Gyvybės mokslų srities vadovė Donata Pečiukėnienė. Ji pabrėžė, kad gyvybės

Renginio dalyviai.

mokslų sektorių nutarta apibrėžti kaip verslo įmones, mokslo ir studijų institucijas bei sveikatos priežiūros įstaigas, veikiančias sveikatos technologijų ir biotechnologijų srityse, apimančiose molekulinės technologijas medicinai ir biofarmacijai, technologijas asmens

ir visuomenės sveikatai, pažangios medicinos inžineriją ankstyvai diagnostikai ir gydymui, saugų maistą ir tvarų biologinių išteklių naudojimą, bei aktyviai dalyvaujančias naujų produktų kūrimo, technologijų perdavimo ir komercializavimo procesuose. Taigi, >>>

gyvybės mokslų sektoriuje atsirado maistas ir biologiniai ištekliai, ko nėra Europos Sąjungos naujų technologijų ir proveržio inovacijų kelrodyje.

Kita svarbi prielaida mokslo ir verslo bendradarbiavimui yra sumaniosios specializacijos kryptys. Jas pristatė Inovacijų agentūros Sumanios specializacijos skyriaus vadovė Giedrė Lapytė-Zdanavičė. Kryptys buvo dar kartą peržiūrėtos ir patikslintos LR Vyriausybės 2022 m. rugpjūčio 17 d. nutarimu Nr. 835 „Dėl mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros ir inovacijų (sumaniosios specializacijos) prioritetų įgyvendinimo koncepcijos patvirtinimo“. Patvirtinti trys MTEPI prioritetai, tarp kurių – „Sveikatos technologijos ir biotechnologijos“ ir šiame prioritate išskirta kryptis „Tvarūs agrobiologiniai ištekliai ir saugus maistas“.

Verslo finansavimo galimybes startuoliams pristatė Inovacijų agentūros tarptautinių programų vadovas Edvinas Nagulevičius, o idėjų plėtojimo įgyvendinimo ir produktų kūrimo projektą „TechHub“ – Inovacijų agentūros projekto „TechHub“ vadovė Gintarė Narakienė.

Startuoja mokslo plėtros programos pažangos priemonės Nr. 05-001-01-05-06/12-001-01-03-01 „Įgyvendinti misijomis grįstas mokslo ir inovacijų programos“ projektai. Viena iš trijų misijų temų yra „Inovacijos sveikatai“. Šią temą taip pat pristatė G. Lapytė-Zdanavičė. Maisto mokslas, technologijų plėtra, mokslo ir verslo bendradarbiavimas numatytas potemėje „Tvarūs agrobiologiniai ištekliai ir saugus maistas“.

Diskusijose kalbėjo UAB „Rūta“ valdybos pirmininkas Rolandas Pridotkas, LBTA atstovas UAB „Satimed“ direktorius Rimantas Tuskevičius, LAMMC direktoriaus pavaduotoja mokslui,

Apie mokslo ir verslo bendradarbiavimą su kolegomis diskutuoja LMA Jaunosios akademijos narys dr. Jonas Viškelis (dešinėje).

Organizatorių archyvo nuotraukos

Mokslo ir inovacijų skyriaus vadovė dr. Vita Tilvikienė, Lietuvos uogų augintojų, perdirbėjų ir prekybininkų asociacijos direktorė Audronė Ispiryan, NMŪK nariai UAB „Spila“ direktorius Vytas Rimkus, dr. Česlovas Bobinas, UAB „Ekokomfortas“ direktorius Giedrius Šernas ir kiti, aptarti bendri mokslo ir verslo bendradarbiavimo aspektai, pasidžiaugta Vaisių ir daržovių perdirbimo technologijų modeliavimo ir optimizavimo atviros prieigos centro (APC) veikla ir galimybėmis verslininkams bendradarbiaujant su mokslininkais kurti naujus, pažangius, funkcinius maisto, ir ne tik maisto, produktus, aptartos naujų produktų kūrimui („InoStartas“), aplinkai palankių produktų / technologijų kūrimui ir (arba) diegimui („Žaliosios inovacijos“) skirtų projektų galimybės.

Vaisių ir daržovių perdirbimo technologijų modeliavimo ir optimizavimo

APC veiklą ir galimybes pristatė LAMMC Sodininkystės ir daržininkystės instituto Biochemijos ir technologijos laboratorijos vedėjas, LMA Jaunosios akademijos narys dr. Jonas Viškelis. Išsamiai išdėstyta Biochemijos ir technologijos laboratorijos bei APC plėtros ir naujų MTEP kryptių vizija vystant beatliekes perdirbimo technologijas, kuriant naujus funkcionaliuosius medžiagų, biokompozitų prototipus, pademonstruoti jų pavyzdžiai, paaiškintas antimikrobinių nanodalelių žaliosios sintezės principas ir apžvelgti pasiekti rezultatai bei fermentacijos technologijų kūrimas.

Renginio pabaigoje pristatyti LAMMC Sodininkystės ir daržininkystės institute sukurti produktai, vyko produktų degustacija ir interaktyvios procesų demonstracijos. •

Akad. Pranas Viškelis

(Post)tiesa ir žinojimas filosofiniu, sociologiniu ir komunikaciniu požiūriu

Vasario 2 d. nuotoliu vyko LMA Humanitarinių ir socialinių mokslų skyriaus (HSMS), VILNIUS TECH ir Lietuvos komunikacijos draugijos organizuota mokslinė konferencija „(Post)tiesa ir žinojimas

filosofiniu, sociologiniu ir komunikaciniu požiūriu“. Tai tradicinė filosofų, sociologų mokslinė konferencija, kurios įkvėpėjas ir organizatorius – VILNIUS TECH Filosofijos ir kultūros studijų katedros vedėjas prof. dr. Tomas

Kačerauskas. Jis yra ir konferencijos organizacinio komiteto pirmininkas; nariai: Arvydas Virgilijus Matulionis (LMA), Sarmitė Mikulionienė (Lietuvos socialinių mokslų centro Sociologijos institutas), Alfredas Buiko, Nerijus

Stasiulis, Vytis Valatka (VILNIUS TECH), Aurika Bagdonavičienė (LMA HSMS). Šis mokslo renginys sukvičia Lietuvos humanitarinių ir socialinių mokslų atstovus dalytis išvalgomis ir diskutuoti aktualiais klausimais.

Posttiesos ištakas galima sieti su vieno postmoderniosios filosofijos pradininkų Frydricho Nyčės (Friedrich Nietzsche) ištara „Dievas mirė“, t. y. su tokia situacija, kai nebelieka stabilios autoriteto, absoliučios tiesos, netgi visiems bendro „sveiko proto“ suvokimo. Nesant visuotinai pripažintų ir viską suprantančių (universalijų) ekspertų ar visuotinių pasitikėjimą turinčių religinių tekstų, religinių, politinių ir kitokių lyderių – atsiduriame posttiesos būklėje, kuri pasižymi daugiadiskursyvumu, nuomonių pliuralizmu, teorinių ir praktinių pozicijų nesuderinamumu ir konfliktiškumu. Konferencijos pranešėjai buvo kviečiami įvairiais požiūriais svarstyti posttiesos būklę,

vertybinių-politinių diskursų konfliktus Ukrainos karo kontekste, skirtingus tiesos kriterijus ir pažinimo metodus, nagrinėti galimai specifinę posttiesos epochos logiką, ontologiją, gnoseologiją, etiką bei vertybines nuostatas, posttiesos komunikacinius ypatumus, sociologinius aspektus ir kitus klausimus.

Konferencijos dalyvius sveikino HSMS pirmininkas Vytautas Nekrošius, išklausa 14 pranešimų, iš jų ir akad. A. V. Matulionio bei LMA užsienio nario prof. Algio Mickūno. Nagrinėtos temos: tiesa ir posttiesa Rusijoje, žmogaus tapatumas medijose, tiesos problema Martino Heideggerio (Martin Heidegger) filosofijoje, techninės posttiesos galimybės sąlygos, pedagogika (post)tiesos sąlygomis, nesutarimo etika ir diplomatija bei

racionalumų įvairovė, politinis veikimas posttiesos sąlygomis, politinis *ethos*, posttiesos apraiškos medijose ir propagandoje, sąmokslų teorijos ir posttiesos santykis, taip pat analizuota posttiesos būklė per žaidimo fenomenologijos prizmę ir kt. Pranešimus ir diskusijas galima rasti interneto svetainėje. Pranešimai taip pat apžvelgiami mokslo žurnale „Filosofija. Sociologija“ (2023, T. 34, Nr. 1). •

Edvardas Rimkus,
VILNIUS TECH Filosofijos ir kultūros studijų katedros docentas

Skyriaus „Mokslininkų rūmai“ renginiai

Per pirmąjį 2023 m. ketvirtį skyrius suorganizavo 15 mokslo ir kultūros populiarinimo renginių. Iš jų – aštuonis tęstinio ciklo „Mokslo žinių dienos“ ir septynis renginius plačiai visuomenei.

Paskaitas moksleiviams skaitė LMA akademikai, Jaunosios akademijos nariai ir kitų mokslo institucijų mokslininkai. Akademiko Gintauto Dzemydos nuotolinės paskaitos „Dirbtinis intelektas – naujos galimybės“ klausėsi per 600 moksleivių iš įvairių šalies mokyklų. Jaunimas domėjosi ir kompozitoriaus akademiko Giedriaus Kuprevičiaus paskaita „Kūrybos link. Kaip dirbama su naujomis technologijomis“. Fizikas teoretikas dr. Artūras Acus skaitė paskaitą „Juodosios skylės: nuo idėjos iki nuotraukų“, o jaunoji akademikė dr. Monika Toleikienė pasakojo gimnazistams, kaip užauginamas sveikas maistas. Moksleiviai lankėsi Fizinių ir technologijos mokslų centre magnetinio rezonanso laboratorijose (ekskursijos

Prof. habil. dr. Juozo Sigito Mureikos monografijos „Estetologijos akiračiai. Prasių kilmės tyrinėjimai“ sutiktuvės. Iš kairės: monografijos autorius ir akad. Algirdas Gaižutis. 2023 01 17.

vadovai LMAJA nariai dr. Mantas Šimėnas ir dr. Vytautas Klimavičius). VU Chemijos ir geomokslų fakulteto laboratorijose atliko laboratorinius darbus, vadovaujant dr. Giedrei Prievelytei. Renginių ciklo „Mokslo žinių dienos“ paskaitos ir ekskursijos sulaukė didelio moksleivių susidomėjimo, be to, visi lektoriai suteikė svarbios informacijos apie mokslininko specialybę ir kur galima ją įgyti.

LMA lankytojų labai pamėgtos mokslininkų naujų knygų sutiktuvės. Naujuosius metus skyrius, pasitelkęs HSMS akademikus, pradėjo prof. habil. dr. Juozo Sigitos Mureikos monografijos „Estetologijos akiračiai. Prasmių kilmės tyrinėjimai“ sutiktuvėmis. Renginyje dalyvavo knygos autorius prof. J. S. Mureika, prof. Naglis Kardelis, dr. Dalia Karatajienė, LMA akademikai Antanas Andrijauskas, Grasilda Blažienė, Vytautas Martinkus. Renginį vedė akad. Algirdas Gaižutis. Išangos žodį taręs knygos autorius papasakojo apie savo kelią į mokslo pasaulį, apie kolegas akademikus, kurie yra ir šios monografijos recenzentai, jam įtaką dariusias knygas, išvalgas, atvedusias iki pajautos koncepcijos analizės ir virtusios knyga. Akad. A. Gaižutis teigė, kad J. Mureika savo darbais pasirodė kaip nepralenkiamas metodologas, estetikos kaip filosofinės disciplinos pagrindų tyrėjas analitikas ir jos virsmų aiškintojas.

Kovo 21 d. vėl abiejų šių LMA skyrių pastangomis visuomenei pristatyta nauja akad. Viktorijos Daujotytės knyga „Populiariosios literatūrologijos versija“ iš LMA leidžiamos knygų serijos „Mokslas visiems“. Renginyje knygos autorė atskleidė, kokių kilo sunkumų, abejonių rengiant šią knygą. Išvalgomis apie šio vadovėlio naujoviškumą ir svarbą pasidalijo akademikai Jūratė Sprindytė, Vytautas Martinkus, Zenonas Dabkevičius ir renginį vedęs Egidijus Aleksandravičius.

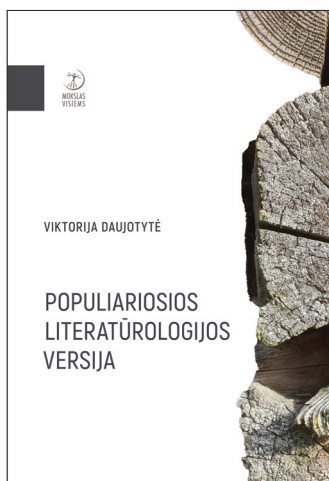
Sausio 26 d. skyrius drauge su Rašytojų klubu pakvietė klausytojus į literatūrinį-muzikinį vakarą, skirtą poeto, prozininko, literatūros kritiko akademiko Vinco Mykolaičio-Putino (1893–1967) 130-osioms gimimo metinėms. Renginį pradėjusi skyriaus vadovė Aldona Daučiūnienė perskaitė eilėraštį „Aukojau žemei“ iš rinkinio „Būties valanda“ ir pristatė V. Mykolaitį-Putiną kaip gilaus ir

Renginys, skirtas poeto, prozininko, literatūros kritiko akademiko Vinco Mykolaičio Putino (1893–1967) 130-osioms gimimo metinėms. Iš kairės: aktoriai Jūratė Vilūnaitė ir Vladas Bagdonas, LMA skyriaus „Mokslininkų rūmai“ vadovė Aldona Daučiūnienė. 2023 01 26.

Apie populiarius ir aktualius kultūros klausimus: akad. Viktorijos Daujotytės knygos „Populiariosios literatūrologijos versija“ (iš LMA serijos „Mokslas visiems“) sutiktuvės. Iš kairės: akademikai Egidijus Aleksandravičius ir Viktorija Daujotytė. 2023 03 21.

dramatiško lyrizmo poetą bei prozininką, modernistą, pasižymėjusį savitu stiliumi, darniai susiejančiu romantikų ir simbolistų kūrybos brožuus.

Pranešimą apie V. Mykolaičio-Putino kūrybą skaitė literatūrologas dr. Regimantas Tamošaitis. Jis poetą pavadino akademiku ir moksle, ir

poezijoje, labai ryškiu mūsų kultūros ir literatūros europietiškumo monumentu. Pluoštą poeto eilėraščių skaitė aktorė Jūratė Vilūnaitė. Nacionalinės kultūros ir meno premijos laureatas aktorius Vladas Bagdonas padėklavo poeto vėlyvosios kūrybos laikotarpį įprasminančią lyrinę poemą „Somnambulas“ ir šešių eilėraščių ciklą „Krintanti žvaigždė“. Jubiliejinio vakaro dalyviai išvydo filmuotą fragmentą iš V. Mykolaičio-Putino memorialinio buto-muziejaus archyvo ir išgirdo, kaip eilėraščių „Kėliaus iš kapo“ skaito pats autorius V. Mykolaitis-Putinas. Muzikinę vakaro programą atliko Vilniaus Balio Dvariono dešimtmetės muzikos mokyklos moksleiviai.

Skyrius tęsia ciklo „Įžymių žmonių portretai“ renginius. Vasario 22 d. įvyko Lietuvos operos grandų, Lietuvos nacionalinio operos ir baleto teatro solistų – tėvo ir dukros – Jono ir Aušros Stasiūnų pagerbimo vakaras-koncertas, kuriame dalyvavo dainininkė Lietuvos muzikos ir teatro akademijos (LMTA) profesorė Aušra Stasiūnaitė, vakarą vedė muzikologė profesorė Rita Aleknaitė-Bieliauskienė ir operos solistas, LMTA profesorius Vladimiras Prudnikovas. Prof. Aušra pasidalijo tėčio pasakotais vaikystės prisiminimais. Buvo parodyta ištrauka iš dokumentinio filmo „Scenos ažuolas: Jonas Stasiūnas“. Per daugiau nei 40 metų trukusią karjerą jis sukūrė apie 60 vaidmenų. Apie savo pirmąjį dainavimo dėstytoją, vėliau kolegą ir scenos partnerį, papasakojo V. Prudnikovas. J. Stasiūną jis prisiminė ir kaip puikų profesorių, išauginusių daug žymių dainininkų, ir kaip talentingą išpūdingos išvaizdos atlikėją. Apie A. Stasiūnaitę, su kuria kartu dainavo daugelyje spektaklių, maestro atsiliepė kaip apie fantastišką dainininkę, koloratūrinį mecosopraną, savo (ir tėvo) patirtimi sėkmingai tebesidalijančią su savo studentėmis. Antrojoje vakaro dalyje skambėjo A. Stasiūnaitės ir jos vokalo klasės dainininkų koncertas.

Kovo 30 d. įvyko kitas šio ciklo renginys, kuriame pristatyta Lietuvos rašytojų sąjungos leidyklos išleista knyga „Pagrindinis vaidmuo – Vytautas Paukštė“. Šiais renginiais skyrius siekia visuomenei priminti Lietuvai nusipelnusias asmenybes, savo talentu puošusias mūsų gyvenimą ir rašiusias kultūros istoriją. Renginyje

Lietuvos nacionalinio operos ir baleto teatro solistų Jono Stasiūno ir Aušros Stasiūnaitės pagerbimo vakaras-koncertas. Iš kairės: LMTA studentės Virginija Bartušytė, Maria Dominguez, Eglė Klimašauskaitė, koncertmeisterė Nijolė Baranauskaitė-Matukonienė, doc. Aušra Stasiūnaitė, studentės Lorijana Laurinskaitė, Jekaterina Tretjakova, Goda Zakarauskaitė ir Julia Konoplińska. 2023 02 22.

Monografijos „Pagrindinis vaidmuo – Vytautas Paukštė“ sutiktuvės. Iš kairės: teatrologė Daiva Šabasevičienė, aktoriaus Vytauto Paukštės dukros Ada ir Rasa Paukštytės. 2023 03 30.

dalyvavo knygos autorės – teatrologė Daiva Šabasevičienė, aktoriaus dukra Ada Paukštytė. Renginį vedė teatro ir kino kritikė, kita aktoriaus dukra Rasa Paukštytė. Autorės papasakojo apie vieno ryškiausių Lietuvos teatro ir kino aktorių gyvenimą ir kūrybą. Analizavo jo pagrindinius vaidmenis, iliustruodamos gausiomis nuotraukomis ir filmuotos medžiagos fragmentais.

V. Paukštė, sukūręs per 130 vaidmenų teatre ir 70 kine, Lietuvos kultūros istorijoje išlieka ne tik kaip talentingas įvairių žanrų vaidmenų atlikėjas, bet ir kaip kertinius savo gyvenimo vaidmenis – Mindaugą ir Mažvydą – sukūręs meistras. •

Parengė Aldona Daučiūnienė, LMA skyriaus „Mokslininkų rūmai“ vadovė

LIETUVOS MOKSLŲ AKADEMIJOS JAUNOJI AKADEMIJA

• • •

Kovo 15–16 d. Granadoje (Ispanija) vyko pirmasis [IFMIF-DONES](#) (*International Fusion Materials Irradiation Facility: Demo Oriented Neutron Source*, liet. Tarptautinė sintezės medžiagų apšvitinimo laboratorija: demonstracijai skirtas neutronų šaltinis) valdymo komiteto susirinkimas, kuriame Lietuvai atstovavo LMAJA narys Gediminas Stankūnas. IFMIF-DONES yra unikali mokslinė infrastruktūra pasaulyje, kurioje bus išbandytos ir patvirtintos medžiagos būsimoms branduolių sintezės elektrinėms ir tokioms kaip DEMO (parodojo sintezės reaktoriaus prototipas). DONES valdymo komitetas – aukščiausias programos DONES valdymo organas – pirmame posėdyje patvirtino IFMIF-DONES mokslinės infrastruktūros statybų pradžią Eskuzare

(Granada). Granadoje vykusiamе susitikime dalyvavo atstovai iš 15 ES šalių ir Japonijos bei organizacijų EURATOM, EUOfusion ir Fusion for Energy. Ateityje IFMIF-DONES taps unikaliu tarptautiniu tyrimų centru. Jis bus svarbus ne tik plėtojant branduolių sintezę kaip energijos šaltinį, bet ir atliekant kitus mokslinius tyrimus ir kaupiant žinias, kurioms bus naudinga DONES technologija. Pavyzdžiui, tokioms sritims kaip medicina, dalelių fizika, fundamentalijsios fizikos studijos ir pramonė.

• • •

Kovo 23 d. vyko [forumas „Kaip stabdysime depopuliaciją?“](#), skirtas atkreipti dėmesį į demografinius iššūkius Lietuvai ir jų sprendimų paiešką. Lietuvos gyventojų skaičius nuolat mažėja: per tris dešimtmečius

šalies populiacija sumažėjo ketvirtadaliu. Ypač didelį nerimą kelia darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus mažėjimas ir dėl to jaučiamas darbo jėgos potencialo smukimas bei didėjanti pensinio amžiaus asmenų išlaikymo našta. Forume dalyvavę politikos, verslo ir mokslo atstovai, siūlydami galimus būdus Lietuvos depopuliacijai stabdyti, aptarė gimstamumo skatinimą, emigracijos mažinimą ir (re)imigracijos didinimą, užsienio piliečių integraciją, gyventojų sveikatos gerinimą. Šiame forume dalyvavo ir LMAJA narė Rūta Ubarevičienė. Reikalingas sisteminis požiūris ir politiniai sprendimai, kad Lietuvoje būtų užtikrinama palanki aplinka verslui, šiuo metu susiduriančiam su darbuotojų stoka, bei visos šalies ekonomikos augimas. •

LMA Jaunosios akademijos informacija

LMA Vrublevskių bibliotekoje

Vrublevskių biblioteka, sveikindama savo brangų miestą Vilnių 700 metų jubiliejaus proga, dovanojo išskirtinę parodą – „Vilniaus cechai XV–XIX a. dokumentuose“. Dar XIV a. I pusėje Gediminas savo laiškuose kvietė Europos amatininkus atvykti į Lietuvą. Vilnius visada buvo atviras įvairių šalių žmonėms, jame kūrė garsiausi to laikmečio amatininkai, ir taip Vilniaus vardas plačiai skambėjo Europos istorijoje. Vrublevskių bibliotekos istorikai dr. Justina Sipavičiūtė ir dr. Andrius Jurkevičius šiai parodai atrinko įdomiausius ir vertingiausius bibliotekoje saugomus dokumentus apie Vilniaus mieste veikusių cechus ir jų likimą. Šioje parodoje eksponuotos seniausios Lietuvos valdovų privilegijos, kuriomis jie patvirtino įvairių cechų veiklą Vilniaus mieste. Vasario 8 d. įvyko šios parodos atidarymas-pokalbis apie Vilniaus mieste veikusių cechus bei jų reikšmę sostinės raišiai. Pokalbyje dalyvavo Nacionalinio muziejaus Vilniaus tyrimų grupės vadovė dr. Birutė Rūta Vitkauskienė, Vilniaus muziejaus tyrėjas-rinkinio

Parodos „Vilniaus cechai XV–XIX a. dokumentuose“ pristatymas-diskusija. Iš kairės: Nacionalinio muziejaus Vilniaus tyrimų grupės vadovė dr. Birutė Rūta Vitkauskienė, Vilniaus muziejaus tyrėjas-rinkinio kuratorius Povilas Andrius Stepavičius, archeologas Lietuvos nacionalinio muziejaus Viduramžių ir Naujųjų laikų archeologijos rinkinių skyriaus vedėjas Valdas Steponaitis ir parodos rengėjas bibliotekos Rankraščių skyriaus mokslo darbuotojas dr. Andrius Jurkevičius. Valentinos Marmienės nuotr.

Istoriko dr. Mindaugo Klovo paskaita „Daugiatautis Vilnius, praskleidus XVII a. Šv. Jono Krikštytojo bažnyčios metrikų knygas“.

VU Gyvybės mokslų centro Biomokslų instituto Neurobiologijos ir biofizikos katedros vedėjo prof. habil. dr. Osvaldo Rukšėno paskaita „Senstančios smegenys“. Valentinos Marmienės nuotraukos

kuratorius Povilas Andrius Stepavičius, archeologas Lietuvos nacionalinio muziejaus Viduramžių ir Naujųjų laikų archeologijos rinkinių skyriaus vedėjas Valdas Steponaitis, parodos rengėjas – Vrublevskių bibliotekos Rankraščių skyriaus mokslo darbuotojas dr. A. Jurkevičius. Parodą palydinti prof. Virgilijaus Pugačiausko viešoji paskaita „Vilniaus cechai XIX a.: profesinės korporacijos saulėlydis“ įvyko vasario 22-ąją. Paroda veikė iki kovo 10 dienos.

2023 m. minime ne tik išskirtinę Vilniaus sukaktį, bet ir Klaipėdos krašto prijungimo prie Lietuvos šimtmetį. Sausio 17 d. įvyko istoriko dr. Algimanto Kasparavičiaus viešoji paskaita „Lietuvių politinė-diplomatinė kova dėl Klaipėdos 1919–1923–1939 metais: pergalės ir šešėliai“. Klaipėdos prijungimas prie Lietuvos 1923–1924 m. yra bene sėkmingiausias lietuvių geopolitinis žygis Pirmosios Respublikos metais. Tačiau kad jis įvyktų, lietuviai

turėjo parodyti politinę valią ir išmintį, žalčio vertą diplomatinį lankstumą, išleisti nemažai pinigų propagandai ir, užsitikrinę Maskvos–Berlyno geopolitinės ašies užnugarį, ryžtis netgi tam tikram kariniam avantiūrizmui prieš didžiąsias Vakarų demokratijas. Lektorius atskleidė, kokią kainą turėjo Klaipėdos prijungimas ir su kokiais iliuzijomis teko atsisveikinti, siekiant įgyvendinti bendrus Didžiosios Lietuvos ir Mažosios Lietuvos kultūrinius bei politinius tikslus.

Klaipėdos prijungimo prie Lietuvos 100-mečiui paminėti buvo surengta ir dr. Kotrynos Rekašiūtės paroda „Klaipėdos spaustuvės ir spaustuvininkai, XIX–XX a. pr.“, eksponuota Tado Vrublevskio skaitykloje. Šioje parodoje norėta priminti žymiausius XIX–XX a. pr. uostamiesčio spaustuvininkus, parodyti Klaipėdos spaustuvių įvairovę, pristatyti nedidelę, bet įdomiausių jų spaudos paveldo dalį, nesistengiant parodyti visos jų produkcijos gausos.

Į medicinos mokslo tyrimus netikėtu aspektu buvo pažvelgta sausio 19 d. vykusioje dr. Eglės Sakalauskaitės–Juodeikienės paskaitoje „Iš akių, nosies, ausų ir burnos veržiasi kraujas“: operacinis nervų ligų gydymas Vilniuje XIX a. pirmoje pusėje“. Per paskaitą lektorė aptarė neurochirurgijos mokslo ištakas, atskleidė, kokios nervų sistemos chirurgijos operacijos buvo atliekamos XIX a. pr. Vilniaus universiteto Chirurgijos klinikoje. Šis pranešimas parengtas analizuojant lotynų kalba parašytas Vilniaus universiteto (1803–1832) medicinos magistrų disertacijas nervų ligų chirurgijos tema. Dalis disertacijų saugoma Vrublevskių bibliotekos fonduose, keletą jų buvo galima apžiūrėti specialiai šiam susitikimui parengtoje ekspozicijoje.

Vasario 23–26 d. Vrublevskių biblioteka dalyvavo 23-iojoje Vilniaus knygų mugėje. Bibliotekos iniciatyva buvo pristatyta baltarusių žurnalistė Inesa Pleskačevskaja ir jos esė knyga „Pasivaikščiojimai su Pranciškumi Skorina“, aptarta P. Skorinos gyvenimo, jo darbų reikšmė Lietuvai ir pasauliui. Renginį vedė dr. Sigitas Narbutas, dalyvavo autorė ir dr. Alma Braziūnienė.

Kovo 9 d. Vrublevskių bibliotekoje įvyko Lietuvos istorijos instituto m. d. dr. Mindaugo Klovo paskaita „Daugiatautis Vilnius, praskleidus XVII a. Šv. Jono Krikštytojo bažnyčios metrikų knygas“. Lektorius per paskaitą >>>

Talkų dienos. Vikos Petrikaitės nuotraukos

atskleidė, kaip XVI a. II pusėje Vilnius tapo daugiataučiu, daugiareliginiu, daugiakonfesiniu ir daugiakultūriu miestu. Tuo metu šalia krikščionių apsigyveno judėjai žydai ir musulmonai totoriai, o į miestą atvykdavo užsieniečiai iš daugelio Vakarų ir Rytų Europos miestų. Šios epochos vilniečių margumyną geriausiai atspindi XVII a. pradžios Vilniaus Šv. Jono Krikštytojo bažnyčios metrikų knygos, kuriose įrašyti maždaug 36 tūkst. asmenų įrašų.

Kovo 15 d. Vrublevskių bibliotekoje įvyko vieša VU Gyvybės mokslų centro Biomokslų instituto Neurobiologijos ir biofizikos katedros vedėjo prof. habil. dr. Osvaldo Rukšėno paskaita „Senstančios smegenys“, pristatanti naujausius medicinos mokslo tyrimus. Lektorius apžvelgė Lietuvos demografinę padėtį, įvertino finansinius kaštus, susijusius su smegenų ligomis bei aptarė

senstant smegenyse vykstančius pokyčius bei galimybes lėtinti tuos procesus.

Minint Baltarusijos Nepriklausomybės dieną, kovo 22 d. Vrublevskių bibliotekoje buvo pristatyta paroda „Laisvės keliu“, skirta vienam iš Baltarusijos rezistencijos vadų Mikalajui Statkevičiui (Мікалаі Статкевіч). Dalyvavo baltarusių partijos „Narodnaja Hramada“ atstovas Jevgenijus Vilskis, Gudų kultūros draugijos vadovas Aleksandras Adamkovičius, Lietuvos socialdemokratų partijos atstovas Remigijus Motuzas ir kiti svečiai. Šios fotografijų parodos iniciatoriai siekė parodyti, kad laisvė nenukrenta iš dangaus, kad už ją turime mokėti ir dėl jos kovoti. Baltarusijoje yra pasiruošusių tai daryti. Būdami kalėjime kovotojai moka už laisvę. Šia paroda Lietuvoje norima atkreipti dėmesį į tūkstančių

Baltarusijos politinių kalinių padėtį. Tokių kaip M. Statkevičius – mokslininkas, karys, nepalaužiamas kovotojas už laisvą Baltarusiją. Jis yra partijos „Narodnaja Hramada“ vadovas, politinio ir socialinio protesto šalyje lyderis.

Vrublevskių bibliotekoje rengiamos parodos, vyksta renginiai, o kartu jau penktas mėnuo keliamos knygos į naujas saugyklų patalpas. Kiekvienas penktadienis nuo sausio 27 d. iki kovo 31 d. buvo skelbiamas švaros ir talkų diena: biblioteka vykdė įprastines veiklas, tačiau skaitytojų neapartarnaudavo. Trečiadieniais į talkas įsijungė Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos savanoriai: akademijos dėstytojai, personalo darbuotojai, kariūnai ir kariai. •

*Inga Berulienė,
Vrublevskių bibliotekos
Komunikacijos skyriaus vedėja*

ŽYMIUS MOKSLININKUS PRISIMENANT

Iškiliausio Lietuvos biologo, akademiko Tado Ivanausko (1882–1970) 140 metų jubiliejus

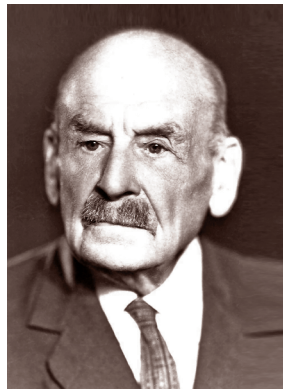
Sorbonos ir Sankt Peterburgo universitetų absolventas Tadas Ivanauskas buvo vienas iš saujelės šviesios inteligentijos atstovų, kurių dėka Lietuvoje atsirado pirmoji lietuviška aukštoji mokykla – Aukštieji

kursai, įkurti 1920 m. sausio 27 d., o vėliau performuoti į Lietuvos universitetą. Didžiulis T. Ivanausko vaidmuo ir atkuriant Vilniaus universitetą iš tuomečio lenkiškojo Stepono Batoro universiteto. Šiose mokslo

įstaigose prof. T. Ivanauskas vadovavo kelioms katedroms ir kabinetams.

Akademikas, profesorius T. Ivanauskas (gimė 1882 m. gruodžio 16 d. Lydos apskrities Lebiudkos dvare LDK bajorų ir dvarininkų Leonardo

Konstantino ir vokiečių palikuonės Jadvygos Reichel Ivanauskų šeimoje) – Žmogus Legenda, atstovaujantis ištiesos XX a. epochos šalies biologijai, kartu su grupele bendraminčių padėjęs pamatus moderniai Lietuvos valstybei, kūręs jos aukštąjį mokslą, pilietinę visuomenę. Milžiniškas jo indėlis į nepriklausomos ir okupuotos Lietuvos biologijos ir agronomijos mokslo šakų, daugybės įstaigų, visuomeninių organizacijų, akcijų ir judėjimų kūrimą, Lietuvos gamtos apsaugą, profesionalųjį visuomenės švietimą. Iki šiol naudojamės T. Ivanausko padėtu pamatu ornitologijos, teriologijos, agronomijos, entomologijos, hidrobiologijos ir kitų sričių tyrimams. T. Ivanauskas išugdė daugybę mokinių, sėkmingai dirbusių Lietuvos aukštosiose mokyklose. Ornitologijoje akademikas T. Ivanauskas, jo mokiniai ir sekėjai svariai prisidėjo prie paukščių migracijų tyrimo, faunistikos, ekologijos ir buveinių pasirinkimo mokslinei mokyklai, kuri sėkmingai vystyta Lietuvos mokslų akademijos Zoologijos ir parazitologijos (vėliau – Ekologijos) institute (dabar – Gamtos tyrimų centras), Vilniaus, Žemės ūkio ir Vytauto Didžiojo universitetuose. Akademikas publikavo 136 mokslines monografijas, knygas, vadovėlius, brošiūras, daugiau nei 900 mokslinių ir populiariųjų straipsnių. Jo išleistų leidinių tiražas siekia milijoną egzempliorių. Į pirmuosius devynis „Lietuviškosios enciklopedijos“ tomus parašė net 134 straipsnius (buvo enciklopedijos skyriaus redaktorius). Jo darbai tebecituojami Oksfordo universiteto, „Lynx Edicions“, kitų mokslo leidyklų

Akad. Tadas Ivanauskas

išleistose monografijose, duomenų bazės „Clarivate Web of Science“ mokslinių žurnalų publikuotuose straipsniuose. T. Ivanausko iniciatyva įkurta pirmoji lietuviška mokykla pietryčių Lietuvoje Musteikoje, Obelynės sodas ir dendroparkas, Gamtos tyrimo stotis, Aukštieji kursai, pirmoji Lietuvoje kailinių žvėrelių ferma Obelynėje, Kauno zoologijos muziejus, Lietuvos zoologijos sodas, Paukščių migracijos ir žiedavimo bei Biologijos (dabar – Hidrobiologijos) stotys Ventės raga.

T. Ivanauskas buvo aktyvus pilietinės visuomenės organizacijų įkūrėjas, vadovas ir narys Lietuvoje. Dėstė keliose aukštosiose mokyklose, dirbo katedros vedėju Lietuvos, Vytauto Didžiojo ir Vilniaus universitetuose, Lietuvos žemės ūkio akademijoje bei Kauno valstybiniame medicinos institute. Taip pat – Lietuvos mokslų akademijos Biologijos instituto direktoriumi. Buvo Lietuvos mokslų akademijos Chemijos ir biologijos skyriaus biuro narys, Tarptautinės

medžiotojų tarybos narys ir Lietuvos taisyklingos medžioklės ir žūklės draugijos atstovas. Jam vadovaujant 1930 m. buvo įsteigtas Tarptautinio paukščių apsaugos komiteto Lietuvos skyrius.

T. Ivanausko jubiliejui paminėti skirta šio straipsnio autoriaus dviejų knygų monografija „Akademiko Tado Ivanausko fenomenas“, išleista 2022 metais. T. Ivanauskas minimas ir kitose 2022 m. publikuotose monografijose ir knygose: VDU išleistoje istoriko Antano Kulakausko knygoje „Pirmoji lietuviška Alma Mater: trumpa klasikinio universiteto Kaune istorija“ ir leidinyje „Lietuvos universiteto tapsmas (1916–1922 m.): dokumentų rinkinys“ (sud. K. Raškauskas); KTU publikuotoje dr. Audronės Veilentienės monografijoje „Kauno technologijos universiteto istorijos kelias“; leidyklos „Vaga“ išleistoje dr. Rolando Maskoliūno knygoje „1922: tarp kanibalizmo ir modernizmo“. T. Ivanausko 140 metų gimimo jubiliejui paminėti organizuota keletas parodų, veikusių LMA Vrublevskių bibliotekoje, Lietuvos liaudies buities muziejaus (Rumšiškėse) Dzūkijos dalies Gaidžio sodyboje ir Aristavelės dvare, Raudonės pilyje, Kauno T. Ivanausko zoologijos muziejuje. Pastarajame surengta konferencija, skirta akademiko veiklai apžvelgti. Šių metų pavasarį Kauno T. Ivanausko zoologijos muziejuje rengiama mokslinė konferencija, skirta akad. T. Ivanausko įkurtų įstaigų šiuolaikiniais pasiekimams ir planams aptarti bei pristatyti visuomenei. •

Akad. Mečislovas Žalakevičius

Akademiko Zigmo Zinkevičiaus (1925–2018) atminimui

Vasario 8 d. VU Filologijos fakultete, erdvoje Zigmo Zinkevičiaus auditorijoje, vyko Lietuvių kalbos dienų renginys, skirtas žymaus pokario lituanisto, profesoriaus, akademiko Zigmo Zinkevičiaus atminimui. Prisiminimų popietę surengė Akademiko šeima,

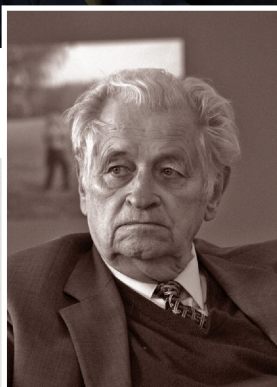
VU Filologijos fakulteto Baltijos kalbų ir kultūrų instituto Baltistikos katedra ir Lietuvių kalbos institutas (LKI), vedė šių eilučių autorius.

Renginio dalyvius: Akademiko artimuosius, buvusius kolegas ir studentus, bičiulius pasveikino VU Filologijos fakulteto dekanė prof. Inesa

Šeškauskienė. Pirmoji prisiminimais apie Z. Zinkevičiaus darbus, atliktus Lietuvių kalbos institute (Akademikas 1995–1996 m. yra buvęs LKI direktoriumi, daug prisidėjęs prie Lietuvių kalbos atlaso rengimo), pasidalijo šio instituto direktorė dr. Albina Auksoriūtė. Apie gyvenimą gretimuose >>>

Renginio dalyviai VU Zigmo Zinkevičiaus auditorijoje.

*Akademiko sūnėnas
Rimantas Zinkevičius*

*Akademikė
Jūratė Sprindytė*

butuose Universiteto gatvėje daug įdomiausių istorijų papasakojo literatūrologė akademikė Jūratė Sprindytė ir buvusi VU Lietuvių kalbos katedros administratorė ir dėstytoja Danutė Tarvydaitė. Jų pasakojimai atskleidė, koks Akademikas buvęs paprastas, draugiškas, paslaugus ir

be galo darbštus, atsidavęs mokslui. Kokia darni buvusi Zinkevičių šeima. Šilčiausius žodžius buvusiam dėstytojui ir kolegai skyrė lituanistė ir finougrištė docentė dr. Regina Venckutė, dialektologė bei etnolingvistė profesorė dr. Birutė Jasiūnaitė ir šių eilučių autorius (visi yra iš VU Baltistikos

katedros, kurioje Z. Zinkevičius dirbo). Auditorija išklausė Akademiko brolio sūnaus Rimanto prisiminimų. Būdamas liaudies meistrų sūnėnas sumanė Akademiko atminimą pagerbti sukurti koplytstulpį, kurį ketinama pastatyti šį rudenį Z. Zinkevičiaus gimtojoje sodyboje Juodausių kaime ant >>>

Šventosios kranto. Renginio metu buvo renkamos aukos koplytstulpiui statyti.

Prisiminimais apie Akademiką pasidalijo žurnalo „Gimtoji kalba“ redaktorė bei Mokslo ir enciklopedijų leidybos centro darbuotoja Rita Urnėžiūtė. Centras, veiklą pradėjęs kaip mokslo leidykla, išleido daug Z. Zinkevičiaus veikalų. Akademikas buvo centro parengtos Mažosios Lietuvos

enciklopedijos vyriausiasis redaktorius, Visuotinės lietuvių enciklopedijos mokslinės redakcinės tarybos narys. Šalčininkų Lietuvos tūkstantmečio gimnazijos direktorius Vidmantas Žilius iškėlė Akademiko, 1996–1998 m. dirbusio švietimo ir mokslo ministru, nuopelnus Pietryčių Lietuvos švietimui, tautinei mokyklai. Z. Zinkevičiaus vaikaitis,

lituanistas Mindaugas Šinkūnas kvietė rašyti atsiminimus rinkinei, kurią ketinama išleisti 2025 m. minint 100-ąsias Akademiko gimimo metines. Buvo surengta Z. Zinkevičiaus veikalų, rankraščių ir nuotraukų paroda, o ekrane Akademiko gyvenimo kelią priminė virtinė fotografuotų ir filmuotų vaizdų. •

Akad. Bonifacas Stundžia

AKADEMIKAI KALBASI

Akademiko Algimanto Grigelio pokalbis su iškiliu mokslininku, chemiku, akademiku Aivaru Kareiva, minint jo 40-ties metų mokslinės ir pedagoginės veiklos sukaktį

A. GRIGELIS. Esate profesorius, habilituotas daktaras, Lietuvos mokslų akademijos tikrasis narys, Vilniaus universiteto Chemijos ir geomokslų fakulteto dekanas, daugelio mokslinių darbų autorius, neorganinės chemijos mokslinės mokyklos kūrėjas, valstybinių mokslo premijų laureatas, knygų autorius, kongresų ir konferencijų dalyvis, Teodoro Grotuso fondo valdybos pirmininkas. 2021 m. išleistas jūsų enciklopedinis leidinys „Nuostabūs cheminiai elementų pasaulis“. Tokie darbai, mano

nuomone, kyla iš tų Gilesnių asmenybės sluoksnių. Todėl norėčiau paklausti, gerbiamasis Akademike, ką galėtumėte papasakoti apie savo vaikystę, jaunystę?

A. KAREIVA. Visos mano vaikystės atotogos, vasaros praleistos pas senelius Lazdijų rajone, Dzūkijoje. Ten yra toks miestelis Rudamina, už kilometro nuo jo – kaimas, kur močiutė vis eidavo ant kalniuko žiūrėti, ar aš jau ateinu, ir vis laukdavo. Visi ūkio darbai buvo pažįstami: šienapjūtė, rugiapjūtė, rudens

derlius, taip pat viskas, kas būdavo gyvas: ir karvės, ir arkliai, avys, vištos... Viską mielai žiūrėdavau, lakstydavau, šerdavau ir maitindavau. O mokyklą pradėjau lankyti ir baigiau Alytuje. Tai 5-oji vidurinė mokykla, kurioje ir sutikau savo pirmąjį chemijos mokytoją Praną Jasionį, kuris mane atvedė į tą nuostabųjį cheminių elementų pasaulį VU Chemijos fakultete. Čia sutikau antrąjį mokytoją, profesorių Rolandą Kazlauską, kuris visur pasikui save vedė, netgi po to, kai išėjo iš

fakulteto dekanı pareigų, pakvietė mane eiti šias pareigas. Tuomet buvo 2006-ieji metai. Esu jam labai dėkingas.

A. GRIGELIS. Jūs iš tikrųjų esate labai glaudžiai susijęs su universitetu. Sakykite, kaip Jums pavyko sukurti Vilniaus universiteto neorganinės chemijos mokyklą, kurioje, kaip rašote, jau priskaičiuojate apie 39 mokslo daktarus.

A. KAREIVA. Mokslinio darbo pradžioje, tai yra dabartinės savo tematikos iš neorganinės chemijos medžiagų mokslo, parsivežiau iš ilgalaikių mokslinių stažuotų užsienyje. Stažavausi geriausiose užsienio mokyklose: Stokholmo, Saro krašto (Saarland), Helsinkio technologijos universitetuose, taip pat Harvardo universitete. Maždaug septynerius metus važinėjau pirmyn ir atgal iš Lietuvos į užsienį. Pusmetį praleisdavau užsienyje, pusmetį – namuose. Grįžęs, Vilniaus universitete dėstydavau, tuomet vėl išvažiuodavau, taip ir pavyko sukaupti žinių bagažą. Taip atsirado mokslinė grupė Vilniaus universiteto Neorganinės chemijos katedroje.

A. GRIGELIS. Paminėjote universitetus, kuriuose teko kelti kvalifikaciją, vienas jų – Harvardo universitetas. Kokie Jūsų prisiminimai apie šį universitetą?

A. KAREIVA. Harvardo universitetas – tai kažkokia mistika. Kartais pagalvoju, ar iš tikrųjų aš ten buvau? Atrodo, žmonės, kurie aplinkui dirbo, lyg ir tokie patys kaip aš, ir kad mes niekuo nesiskiriame. Tačiau visa ta atmosfera yra persunkta mokslu: mokslo istorija ir mokslo pasiekimais. Pati mokslinė grupė, atrodo, dirba ne taip, kaip Japonijoje, kur naktimis įprasta dirbti. Jie moka ir ilsėtis, ir dirbti. Būdavo staiga sako, kad savaitgalį važiuojame prie Atlanto vandenyno arba kad važiuojame aplankyti Niagaros krioklių, ar dar kur nors... Taigi „harvardiečiai“ moka ir ilsėtis, ir džiaugtis gyvenimu. Tai neeilinis universitetas, prisiminimai tikrai nuostabūs.

A. GRIGELIS. Dabar norėčiau paklausti kaip geologas. Geologijoje yra begalė tyrimų krypčių, susijusių su chemija, fizika, matematika, okeanologija, ir daugelis šių krypčių metodus naudoja

savo tyrimuose. Sakykite, kokius dabartinius, šiuolaikinius metodus, leidžiančius tirti atomų struktūrą, taikote savo neorganinės chemijos srities tyrimuose? Mat, yra vienas iš daugelio apibrėžimų, kuris man įsiminė, kad chemija – tai elektronų fizika. Kaip Jūsų tyrimai atliepia tokį apibrėžimą?

A. KAREIVA. Galbūt chemija gali būti apibrėžta kaip elektronų fizika. Man kaip chemikui, turbūt, pats priimtiniausias metodas būtų aukštos skiriamosios gebos elektroninė mikroskopija. Galima sumodeliuoti norimą struktūrą, paskui susintetinti tam tikras struktūras ir tirti aukštos skiriamosios gebos arba peršviečiamu elektroniniu mikroskopu. Minėto tyrimo skiriamoji geba tokia didelė, kad galima pamatyti savo susintetintos struktūros net dvimatį atomų vaizdą ir jį lyginti su simuliuotu vaizdu. Tada tikrinama, ar struktūra atitinka vaizdą, ar ne. Tačiau jokia atominė fizika negali susintetinti naujų medžiagų. Tai yra reakcijos kolbose, mėgintuvėliuose, tigliuose. Kartais intuicija padeda susintetinti naujas medžiagas.

A. GRIGELIS. Kokie Jūsų artimiausi planai? Gal žadate atlikti kokius tyrimus ar skaityti pranešimus? Turbūt ketinate ir nemažai pakeliauti?

A. KAREIVA. Kiekvieną kartą vis sakau, kad šiais metais niekur nevažiuosiu, būsiu namuose ir daugiau laiko skirsiu kitiems pomėgiams. Tačiau ir vėl planuose kelionės. Mane pakvietė į Torunę, Mikolajaus Koperniko universitetą. Vasarą važiuosiu ten mėnesiui profesoriauti. Vėliau, rudenį, vyksiu į netoli Vroclavo esantį nedidelį miestelį skaityti kviestinį pranešimą apie liuminescencines medžiagas, kurias mes sintetiname. Spalio mėnesį su akademiku Rimantu Ramanausku esame gavę kviestinius pranešimus dalyvauti „EcoBalt“ konferencijoje, kuri vyks Taline. Tad kol kas kelionės yra tokios, nesibaigiančios.

A. GRIGELIS. Labai Jums dėkoju. Iš tikrųjų, Jūsų veikloje įžiūriu didelį aktyvumą, kurio rezultatas – Jūsų atliekami moksliniai darbai. Ryšiai su Mokslų akademija, kiek matau stebėdamas akademijos veiklą, yra labai glaudūs. Norėčiau paklausti, kaip vertinate

dabartinę Mokslų akademijos veiklą ir, galbūt, Jums atrodo, kad kas nors galėtų būti daroma geriau, gražiau, daugiau?

A. KAREIVA. Žinoma, nieko nėra tobulo. Manau, kad ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės požiūris į Lietuvos mokslų akademijos svarbą šalies gyvavimui per mažas, per menkas. Akademikai turėtų būti įtraukiami į įvairius projektus, vertinimus, ir tai turėtų būti daroma intensyviau. Daugiau lešų turėtų būti skiriama Mokslų akademijai ir įvairioms veikloms vykdyti. Man atrodo, kad LMA dabar vykdo gal ir visai neblogą veiklą, bet ji labiau primena ankstesnės „Žinijos“ draugijos veiklą. Labai svarbu, kad akademikai susitiktų su visuomene, žmonėmis, kiekvieną dieną kalbėtų apie kylančias problemas. Svarbu, kad Vyriausybei reikėtų ekspertinio akademikų vertinimo, to pasigendu ir nieko negaliu padaryti.

A. GRIGELIS. Ačiū. Jūsų nuomonė labai vertinga, nes iš tikrųjų susijusi su esminiu klausimu dėl Mokslų akademijos dabartinės veiklos. Mokslų akademija yra „pašaukta“ būti valstybės institucijų, Vyriausybės patarėja. Akademija to turėtų siekti, nelaukdama, kol ją pakvies. Tikiuosi, kad ateis toks laikas, toks momentas, kai Jūs galėsite asmeniškai prisidėti prie tokių tikslų įgyvendinimo. Iš mūsų pokalbio man, kaip vyresnės kartos žmogui, kyla dėsningas klausimas, ar dabar, būdamas pačiame talento, jėgų žydėjime, manytumėte, kad galėtumėte kandidatuoti į Mokslų akademijos prezidento pareigas ateinančiuose akademijos prezidento rinkimuose?

A. KAREIVA. Kandidatuoti galima visada, bet reikia, kad patiktų rinkėjai. Ir dar, tai labai priklausytų nuo dabartinio Mokslų akademijos prezidento pasirinkimo. Jeigu jis kartais, netyčia, pasiūlytų man kandidatuoti, aš tikrai tai padaryčiau. Seniai pažįstame vienas kitą. Tačiau jeigu jis matytų kokį nors kitą kandidatą, aš tikrai balsuočiau už tą, kurį remtų dabartinis mūsų prezidentas.

A. GRIGELIS. Gerbiamasis Akademike, nuoširdžiai dėkoju už atvirą pokalbį. Linkiu Jums geros sveikatos, būkite laimingas – tai yra svarbiausia. Kuo geriausios kloties Jūsų plačioje veikloje. •

SVEIKINAME

Jonas Remigijus Naujalis

**JONUI REMIGIJUI
NAUJALIUI – 75**

Sausio 1 d. Lietuvos mokslų akademijos tikrajam nariui, profesoriui habilituotam daktarui Jonui Remigijui Naujaliui sukako 75 metai.

Lietuvos mokslų akademijos prezidiumas bei Biologijos, medicinos ir geomokslų skyrius nuoširdžiai sveikina Jus garbaus jubiliejaus proga.

Būdamas botanikas, Jūs savo mokslinėje veikloje didžiausią dėmesį skyrėte evoliuciškai pačių archajiškiausių Žemėje sausumos augalų – kerpsamanių, varpenių, padraikų, pataisų, asiuklių ir paparčių – įvairovės ir ypač jų populiacijų struktūros bei dinamikos tyrimams.

Beveik keturiasdešimt metų skyrėte pedagoginei veiklai Vilniaus universitete. Jūsų paskaitos, ypač botanikos mokomoji lauko praktika, diskusijos seminaruose, vadovėliai ir monografijos paskatino nemažai jaunų žmonių rinktis profesionalaus augalų tyrėjo kelią.

Jūs esate žinomas botanikos mokslo žinių populiarintojas, savo knygomis ir straipsniais spaudoje skatinate visuomenę domėtis augalų įvairove, jų tyrimo pasiekimais.

Dėkojame Jums už įvairiapusišką veiklą Lietuvos mokslų akademijoje, jos Biologijos, medicinos ir geomokslų skyriuje, kad esate profesionalus botanikos ir ekologijos ekspertas.

Linkime Jums, gerbiamasis Kolega, tolesnės kūrybinės sėkmės ir dar daug smagių gyvenimo akimirky. Kuo geriausios kloties Jums ir Jūsų šeimai!

Algirdas Vaclovas Valiulis

**ALGIRDUI VACLOVUI
VALIULIUI – 80**

Sausio 10 d. Lietuvos mokslų akademijos nariui emeritui, profesoriui habilituotam daktarui Algirdui Vaclovui Valiuliui sukako 80 metų.

Lietuvos mokslų akademijos prezidiumas ir Technikos mokslų skyrius nuoširdžiai sveikina Jus gražaus jubiliejaus proga.

Žavimės Jūsų energija, išmintimi ir draugiškumu. Dėkojame už Jūsų aktyvią veiklą Lietuvos mokslų akademijoje bei Technikos mokslų skyriuje.

Linkime Jums geros sveikatos, sėkmės ir nuveikti dar daug gerų darbų.

BENEDIKTUI JUODKAI – 80

Sausio 13 d. Lietuvos mokslų akademijos nariui emeritui, profesoriui habilituotam daktarui Benediktui Juodkai sukako 80 metų.

Lietuvos mokslų akademijos prezidiumas bei Biologijos, medicinos ir geomokslų skyrius nuoširdžiai sveikina Jus iškilais ir gražaus jubiliejaus proga.

Labai vertiname Jūsų ilgametę ir sėkmingą mokslinę, pedagoginę, organizacinę, visuomeninę ir politinę veiklą, didžiujam Jūsų svariais darbais plėtojant biochemijos ir molekulinės biologijos mokslą. Daugiau kaip keturiasdešimt metų Jūs skyrėte pedagoginei veiklai Vilniaus universitete, skaitėte paskaitas ir dalyvavote tarptautinėse konferencijose, taip pat vadovavote šiam universitetui (2001–2012). Dėkojame Jums už ypatingus nuopelnus vadovaujant Lietuvos mokslų akademijai (1992–2003)

Benediktas Juodka

Jurgis Kazimieras Staniškis

bei įvairiapusišką veiklą jos Biologijos, medicinos ir geomokslų skyriuje.

Linkime Jums, gerbiamasis Akademike, dvasios stiprybės, geros sveikatos ir gyvenimo pilnatvės bei laimės Jums ir Jūsų šeimai.

**JURGIUI KAZIMIERUI
STANIŠKIUI – 80**

Sausio 31 d. Lietuvos mokslų akademijos nariui, profesoriui habilituotam daktarui Jurgiui Kazimierui Staniškiui sukako 80 metų.

Lietuvos mokslų akademijos prezidiumas ir Technikos mokslų skyrius nuoširdžiai sveikina Jus gražaus jubiliejaus proga.

Dėkojame už Jūsų aktyvią veiklą Lietuvos mokslų akademijoje bei Technikos mokslų skyriuje.

Vertiname Jūsų reikšmingą mokslinę bei visuomeninę veiklą ir linkime tolesnės kūrybinės sėkmės ir dar daug smagių gyvenimo akimirky.

Rymantas Jonas Kažys

RYMANTUI JONUI KAŽIUI – 80

Vasario 3 d. Lietuvos mokslų akademijos nariui, profesoriui habilituotam daktarui Rymantui Jonui Kažiui sukako 80 metų.

Lietuvos mokslų akademijos prezidentas ir Technikos mokslų skyrius nuoširdžiai sveikina Jus gražaus jubiliejaus proga.

Nuoširdžiai dėkojame Jums už aktyvią veiklą Lietuvos mokslų akademijoje, Technikos mokslų skyriuje. Vertiname Jūsų reikšmingą mokslinę, pedagoginę ir visuomeninę veiklą bei nuopelnus technologijos mokslų srityse.

Linkime Jums, gerbiamasis Akademike, visokeriopos sėkmės, stiprios sveikatos, dvasios stiprybės, laimės Jums ir Jūsų artimiesiems.

ALGIRDUI JONUI RAILAI – 80

Vasario 9 d. Lietuvos mokslų akademijos nariui, profesoriui habilituotam daktarui Algirdui Jonui Railai sukako 80 metų.

Lietuvos mokslų akademijos prezidentas bei Žemės ūkio ir miškų mokslų skyrius nuoširdžiai sveikina Jus gražaus jubiliejaus proga.

Jūsų turininga patirtis, kompetencija ir kryptingas darbo organizavimas labai prisidėjo prie žemės ūkio ir aplinkos inžinerijos mokslų plėtros.

Vertiname Jūsų darbą tiriant energetinius ir medžiagų mainų procesus biotechnologijose, jų įtaką produktų kokybei ir aplinkai. Jūsų sukurti termoenergetinių procesų matematiniai modeliai, parengti ir praktikoje patikrinti ventiliacijos sistemų modulio projektavimo principai, sukurtas mikroprocesorinis sandėlių ventiliacijos

Algirdas Jonas Raila

sistemų valdiklis ir kiti nauji technologiniai sprendimai labai prisidėjo prie žemės ūkio technologinės pažangos.

Dėkojame už nuoširdžių veiklą Lietuvos mokslų akademijos Žemės ūkio ir miškų mokslų skyriuje bei ilgametį vadovavimą Žemės ūkio ir aplinkos inžinerijos mokslų sekcijai.

Linkime visokeriopos sėkmės, stiprios sveikatos ir daug nuostabių dienų.

SIGITUI PODĖNUI – 60

Vasario 10 d. Lietuvos mokslų akademijos tikrajam nariui, profesoriui Sigitui Podėnui sukako 60 metų.

Lietuvos mokslų akademijos prezidentas bei Biologijos, medicinos ir geomokslų skyrius nuoširdžiai sveikina Jus gražios šventės proga.

Didžiuojamės Jūsų nepaprastai kūrybinga ir vaisinga mokslinė veikla bei pasiektais rezultatais.

Dėkojame už Jūsų aktyvią veiklą Lietuvos mokslų akademijoje bei Biologijos, medicinos ir geomokslų skyriuje ir iš širdies linkime Jums, gerbiamasis Akademike, ilgiausių metų, neblėstančios energijos, stiprios sveikatos, gyvenimo pilnatvės bei kūrybiškos sėkmės visuose Jūsų darbuose.

ANTANUI LAURINČIKUI – 75

Vasario 17 d. Lietuvos mokslų akademijos tikrajam nariui, profesoriui habilituotam fizinių mokslų daktarui Antanui Laurinčikui sukako 75 metai.

Lietuvos mokslų akademijos bendruomenė nuoširdžiai sveikina Jus gražaus jubiliejaus proga.

Nuoširdžiai dėkojame Jums už aktyvią veiklą Lietuvos mokslų akademijoje, Matematikos, fizikos ir

Sigitas Podėnas

Antanas Laurinčikas

chemijos mokslų skyriuje. Vertiname Jūsų reikšmingą mokslinę, pedagoginę ir visuomeninę veiklą, nuopelnus plėtojant tikimybių teorijos metodus ir sprendžiant skaičių teorijos problemas.

Linkime Jums, gerbiamasis Akademike, visokeriopos sėkmės, geros sveikatos, dvasios stiprybės Jums ir Jūsų artimiesiems.

VINFRIYDUI DROCHNERIUI (WINFRIED DROCHNER) – 80

Vasario 22 d. Lietuvos mokslų akademijos užsienio nariui, VDU Žemės ūkio akademijos garbės daktarui, Hohenheimo universiteto (Vokietija) profesoriui habilituotam daktarui Vinfrydai Drochneriui sukako 80 metų.

Lietuvos mokslų akademijos prezidentas bei Žemės ūkio ir miškų mokslų skyrius nuoširdžiai sveikina Jus gražaus jubiliejaus proga.

Vertiname Jūsų pasiekimus veterinarinės medicinos ir gyvūnų mokslų srityje. Džiaugiamės Jūsų nuveiktais darbais plėtojant glaudų Vokietijos ir Lietuvos agrarinio sektoriaus

Vinfrydas Drochneris

mokslininkų bendradarbiavimą bei ryšius tarp mokslo institucijų.

Nuoširdžiai linkime stiprios sveikatos, visokeriopos sėkmės, puikios nuotaikos, kūrybinių minčių gausos ir daug gražių saulėtų dienų!

GINTARUI VALUŠIUI – 60

Vasario 23 d. Lietuvos mokslų akademijos tikrajam nariui, profesoriui habilituotam daktarui Gintarui Valušui sukako 60 metų.

LMA bendruomenė nuoširdžiai sveikina Jus, gerbiamasis Akademike, gražios sukakties proga ir linki įkvėpimo naujoms idėjoms, jų įgyvendinimo, dar daug smagių gyvenimo akimirkų bei stiprios sveikatos.

Lietuvos mokslų akademijos prezidiumas dėkoja Jums už nuoseklią ir kryptingą mokslinę veiklą, ypač svarius pasiekimus terahercų fizikos ir optoelektronikos srityse, už rūpestį bei išskirtinį dėmesį plėtojant šalies mokslą, ugdamt jaunuosius mokslininkus, aktyvią veiklą Lietuvos mokslų akademijoje, Matematikos, fizikos ir chemijos mokslų skyriuje.

ROLANDUI PALEKUI – 60

Kovo 12 d. Lietuvos mokslų akademijos tikrajam nariui Rolandui Palekui sukako 60 metų.

Lietuvos mokslų akademijos prezidiumas bei Humanitarinių ir socialinių mokslų skyrius nuoširdžiai sveikina Jus jubiliejaus proga.

Esate pripažintas architektas, turintis savitą, turtingą ir turiningą architektūrinę raišką, už miesto ir gamtos darną architektūroje įvertintas Lietuvos nacionaline kultūros ir

Gintaras Valušis

Limas Kupčinskas

meno premija. Aukščiausius įvertinimus tarptautiniuose ir Lietuvos konkursuose pelnė ir Jūsų kartu su Paleko ARCH studijos komanda sukurti bei įgyvendinti projektai.

Žavi Jūsų atsidavimas pedagoginei veiklai ugdamt jaunąją kartą, toliau žadinant universiteto studentų domėjimąsi architektūra – erdvių menu – ir perduodant jiems savo žinias bei patirtį.

Atsakinga Jūsų visuomeninė veikla dalyvaujant Lietuvos kultūros tarybos darbe, formuojant kultūros politiką, analizuojant kultūros ir meno procesus.

Dėkojame už ekspertinius darbus Lietuvos mokslų akademijoje, jos Humanitarinių ir socialinių mokslų skyriuje.

Linkime Jums, mielas Akademike, sėkmingai burine jachta įveikusiam Atlanto vandenyną, palankaus Gyvenimo vėjo, neišmatuojamos nuostabos, įkvėpiančios kūrybiniam džiaugsmui, sėkmės įgyvendinant vizijas ir sumanymus, laimės Jums ir Jūsų šeimai!

Rolandas Palekas

Darius Danusevičius

LIMUI KUPČINSKUI – 70

Kovo 13 d. Lietuvos mokslų akademijos tikrajam nariui, profesoriui habilituotam daktarui Limui Kupčinskui sukako 70 metų.

Lietuvos mokslų akademijos prezidiumas bei Biologijos, medicinos ir geomokslų skyrius nuoširdžiai sveikina Jus garbingo jubiliejaus proga.

Didžiuojamės Jūsų kūrybinga ir vaisinga mokslinė veikla bei pasiektais mokslo rezultatais ir iš širdies linkime Jums, gerbiamasis Akademike, tolesnės kūrybinės sėkmės, neblėstančios energijos, gyvenimo pilnatvės ir kuo geriausias kloties Jums ir Jūsų artimiesiems.

DARIUI DANUSEVIČIUI – 55

Kovo 13 d. Lietuvos mokslų akademijos tikrajam nariui, profesoriui daktarui Dariui Danusevičiui sukako 55 metai.

Lietuvos mokslų akademijos Žemės ūkio ir miškų mokslų skyrius nuoširdžiai sveikina Jus gražaus jubiliejaus proga.

Džiaugiamės Jūsų kūrybingumu, darbštumu ir mokslo pasiekimais. Jūsų

asmeninė kompetencija, patirtis ir kryptingas darbo organizavimas labai daug prisidėjo prie miškotyros mokslo plėtros ir naujovių sklaidos.

Vertiname Jūsų aktyvią veiklą Žemės ūkio ir miškų mokslų skyriuje bei reikšmingą darbą vykdant miško medžių ir gyvūnų populiacijų genetinės struktūros, evoliucinės

kilmės, genetinės įvairovės pasikirstymo dėsninumų tyrimus. Jūsų parengti moksliniai straipsniai, monografijos, vadovėliai nepaprastai svarbūs ugdant aukštos kvalifikacijos miškininkystės specialistus, siekiant miškininkystės pažangos.

Sveikindami jubiliejaus proga, dėkojame Jums už nuoširdų ir

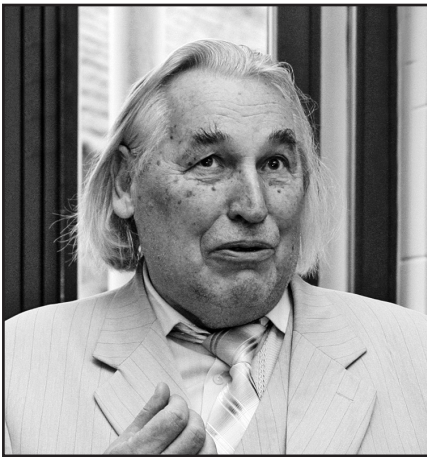
aktyvų dalyvavimą Žemės ūkio ir miškų mokslų skyriaus veikloje ir vadovavimą Miškininkystės mokslų sekcijai bei svarų indėlį plėtojant miškotyros mokslą.

Linkime visokeriopos sėkmės, kūrybinės energijos, naujų idėjų ir daug nuostabių dienų Jūsų gyvenimo kelyje. •

ATMINIMUI

Akademikas Danielius Eidukas

1932 07 21 – 2023 02 26

Vasario 26 d., eidamas 91-uosius metus, mirė radiotechnikos inžinierius, technologijos mokslų habilituotas daktaras, LMA narys emeritas, ilgametis Kauno politechnikos instituto (KPI) Radijo aparatūros konstravimo ir Elektronikos inžinerijos katedrų vedėjas, profesorius Danielius Eidukas.

1957 m. jis baigė Kauno politechnikos institutą ir įgijo radiotechnikos inžinieriaus kvalifikaciją. 1959–1962 m. studijavo KPI neakivaizdinėje aspirantūroje, čia parengė ir 1962 m. apgynė fizikos ir matematikos mokslų kandidato disertaciją. 1957–1959 m. dirbo Vilniaus radijo matavimo prietaisų mokslinio tyrimo instituto inžinieriumi,

1959–1972 m. – Kauno radijo matavimo technikos mokslinio tyrimo instituto laboratorijos vedėju, skyriaus vedėju, moksliniu sekretoriumi. Čia dirbdamas parengė ir 1970 m. apgynė technikos mokslų daktaro disertaciją, 1971 m. jam suteiktas technologinių mokslų profesoriaus pedagoginis vardas. Nuo 1972 m. iki 1988 m. dirbo KPI Radijo aparatūros konstravimo ir Elektronikos inžinerijos katedrų vedėju.

1976 m. prof. D. Eidukas buvo išrinktas LMA nariu korespondentu, vėliau tapo nariu emeritu. Akademiko mokslinių tyrimų sritys – puslaidininkių fizikos bei elektros, elektronikos fiziniai ir technologiniai matavimai bei matavimų inžinerija. Parašė 15 monografijų, paskelbė daugiau kaip 600 mokslinių straipsnių. D. Eidukas aktyviai prisidėjo rengiant mokymo ir metodines priemones. Jis yra keturių vadovėlių ir 45 mokymo priemonių studentams autorius. Taip pat aktyviai vadovavo aspirantų bei mokslo bendradarbių moksliniams darbams. Parengė per 160 mokslo daktarų, iš kurių net 35 yra habilituoti mokslų daktarai. Be to, jis buvo daugelio užsienio mokslo žurnalų redakcinių kolegijų narys, leidinių redaktorius.

Stažavo Sankt Peterburgo elektronikos (2003), Maskvos ryšių

technikos (2003) instituteuose, Zagrebo (2004, 2007), Talino technologijos (2004), Salerno (2005, Italija), Patrų (2006, Graikija) universitetuose.

1980 m. jam suteiktas SSRS nusipelnusio dėstytojo vardas, o 1984 m. – Lietuvos nusipelnusio mokslo ir technikos veikėjo garbės vardas. 1993 m. išrinktas Rusijos mokslų akademijos užsienio Garbės akademiku. 2000 m. jam suteiktas Vilniaus Gedimino technikos universiteto Garbės daktaro vardas. 2002 m. nostrifikuotas technologijos mokslų habilituoto daktaro mokslinis laipsnis ir suteiktas Kauno technologijos universiteto (KTU) Garbės profesoriaus vardas.

Prof. D. Eidukas buvo apdovanotas įvairių šalių penkiais ordiniais ir medaliais, 35 pagyrimo bei padėkos raštais, yra LSSR valstybinės premijos (1973) ir Lietuvos mokslo premijos (1995) laureatas. 2013 m. prof. D. Eidukui įteiktas padėkos ženklas už dosnų Kauno Kristaus Prisikėlimo bažnyčios rėmimą.

Be mokslinio darbo laisvalaikiu daug skaitė. Ypač mėgo fantastinius ir nuotykinius romanus.

Šviesus prof. Danieliaus Eiduko atminimas ilgai išliks buvusių kolegų atmintyje, jo darbuose LMA ir KTU istorijos puslapiuose. •

Lietuvos mokslų akademija

Redakcinė taryba: J. Banys (pirmininkas), A. Bernotas, Z. Dabkevičius, G. Dzemyda, L. Kupčinskas, R. Maskoliūnas, V. Nekrošius, R. Petrauskas, V. Stanys, R. Šiaučiūnas, L. Valkūnas.

Leidinį rengė: S. Aukštinaitenė, A. Bagdonavičienė, E. Baronienė, I. Berulienė, M. Datkūnaitė, A. Daučiūnienė, R. Daukšienė, G. Griežienė, L. Milošienė, J. Olechnovičienė, V. Paškauskienė, I. Plikusienė, V. Vaštakaitė-Kairienė.

Kalbos redaktorė S. Tamulionienė, nuotraukos V. Valuckienės, apipavidalino M. Datkūnaitė.